

Yttrande över promemorian **Ökad kompetens i säkerhetsfrågor vid universitet och högskolor**

U2024/00153

Karolinska Institutet (KI) yttrade sig den 14 februari 2024 över förslagen och bedömningarna i promemorian såvitt avser avsnitten 7.1 och 7.2. KI lämnar här synpunkter på de övriga delarna i promemorian.

Inledning

KI delar bedömningen att det rådande allvarliga säkerhetsläget också innebär utmaningar för lärosätena som fordrar en god medvetenhet om säkerhetsrisker samt att det finns behov av en ökad kompetens för att skapa förutsättningar att hantera säkerhetsfrågorna effektivt. Enligt KI, och som utredaren framhåller, pågår också ett tilltagande arbete med säkerhetsfrågorna inom flera lärosäten i syfte att öka medvetenheten och att höja kompetensen.

Vidare instämmer KI i resonemanget i utredningen om vikten av proportionalitet och balans mellan ett öppet och tillitsbaserat samarbete å ena sidan och de skyddande, men potentiellt restriktiva, bestämmelser och åtgärder som vidtas med ökad riskmedvetenhet å andra sidan.

KI är ett internationellt universitet och det är vår grundläggande uppfattning att vi ska främja demokratisk utveckling och akademisk frihet genom mångsidiga internationella samarbeten. Dessa samarbeten måste dock ske ansvarsfullt och utvärderas både utifrån nytta och risker.

Som ett ledande medicinskt universitet lockar KI studenter och personal från hela världen för att studera och lära i Stockholm, liksom lokala,

nationella och internationella partners genom en mängd formella samarbeten. Syftet med dessa samarbeten är avsett att vara ömsesidigt fördelaktiga – studenter, forskare eller annan personal lär av varandra, bygger ny kapacitet inom forsknings- och utbildningsverksamhet och drar personlig nytta av dessa utbyten.

För KI är därför avvägningen mellan öppenhet och samverkan och skyddet för kunskap, informationstillgångar och fysiska miljöer ständigt närvarande frågor.

Försvårshögskolan bör ges i uppdrag att genomföra kompetensutvecklande insatser (avsnitt 7.3)

KI välkomnar förslaget om att Försvårshögskolan ska få i uppdrag att utforma kurser för styrelser och rektorer men anser att kurserna inte bör begränsas till dessa grupper utan göras tillgängliga även för andra relevanta grupperingar inom sektorn. Det vore bra om dessa kurser även innehåller krisberedskap, dvs. civil beredskap för att förebygga och hantera fredstida krissituationer, krigsfara och krig samt frågor av vikt för totalförsvaret för att få upp frågan om krisberedskap högre på dagordningen. Detta borde även gälla för de introduktioner som Regeringskansliet ger nytillträdde externa styrelseledamöter.

Regeringen bör utreda hur en stödfunktion kan etableras (avsnitt 7.4)

KI ställer sig bakom förslaget att utreda hur en stödfunktion kan inrättas för att stödja universitet och högskolor i säkerhetsfrågor. Enligt KI bör detta inkluderas i det pågående uppdrag som Universitets- och högskolerådet, Vetenskapsrådet och Vinnova gemensamt ansvarar för, nämligen att främja ansvarsfull internationalisering vid utbildnings-, forsknings- och innovationssamarbeten (U2023/O2127). Om uppdraget utvidgas kan det medföra att ny eller annan kompetens behöver tillföras i utredningsarbetet.

Däremot anser KI inte att enskilda forskare ska kunna vända sig till en sådan stödfunktion utan att det ska vara lärosätet som söker bistånd. På så sätt undviker man bl.a. risker för otydlig ansvarsfördelning och otydliga kommunikationsvägar.

Regeringen bör i vissa fall besluta om säkerhetsprövning och placering i säkerhetsklass av rektorer och styrelseordförande (avsnitt 8.3)

KI anser att det är bra att frågan om säkerhetsprövning lyfts i sammanhanget. Frågorna behöver dock avgöras utifrån lärosätenas verksamheter och olika förutsättningar. KI instämmer i rekommendationen om att regeringen bör säkerhetspröva rektorer som bedriver säkerhetskänslig verksamhet men ifrågasätter om det även ska gälla styrelseordföranden. Däremot bör övervägas om rektors ställföreträdare enligt 2 kap. 10 § högskoleförordningen (1993:100), prorektor, i så fall också ska säkerhetsprövas för att kunna tjänstgöra i rektors ställe utan hinder. Även placering i säkerhetsklass måste avgöras utifrån de faktiska förhållandena vid lärosätet ifråga.

Behovet av säkerhetsskydd ska enligt säkerhetsskyddslagen (2018:585) analyseras och dokumenteras. Analysen kan sedan föranleda flera skyddsåtgärder inom personalsäkerhet, fysisk säkerhet och informationssäkerhet, bl.a. beslut om att vissa anställningar ska vara placerade i säkerhetsklass. Beslut om placering av en anställning i säkerhetsklass ska emellertid ske med restriktivitet. Det bör endast ske om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt, till exempel genom att arbetet organiseras på annat sätt.

Det avgörande är enligt KI:s uppfattning i vad mån eller i vilken omfattning lärosätet bedriver säkerhetskänslig verksamhet och i så fall vilka i lärosätets ledning som behöver säkerhetsprövas för att kunna fullgöra sina uppdrag. På samma sätt måste frågan om vilken säkerhetsklass som är aktuell bedömas utifrån vilken verksamhet som bedrivs och i vilken omfattning personen behöver befatta sig med den säkerhetskänsliga verksamheten.

Beslut i detta ärende har fattats av undertecknad prorektor Martin Bergö i närvaro av universitetsdirektör Veronika Sundström efter föredragning av chefsjurist Helén Törnqvist. Närvarande var också Medicinska föreningens ordförande Elin Törnqvist. Samråd har skett med konsistoriets ordförande Sophia Hober.

Martin Bergö

Helén Törnqvist

Signature page

This document has been electronically signed
using eduSign.

eduSign